

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

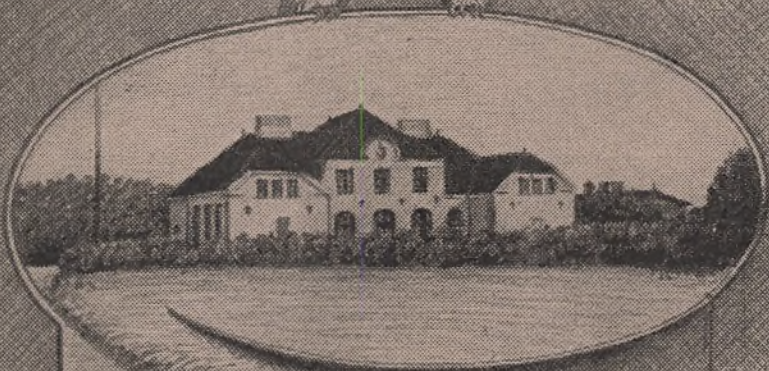
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

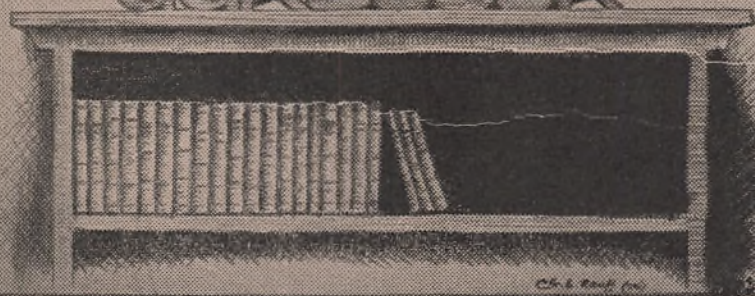
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NISSUMSKÉ

ODRŽOGER

NISSUMSKE ÅRBØGER

UDGIVET AF

NØRRE NISSUM SEMINARIUMS
ELEVFORENING

UNDER REDAKTION AF
K. MOISGAARD (24)

1954

M. CHRISTENSENS BOGTRYKKERI
STRUER 1955

INDHOLD

ÅRET DER SVANDT Af seminarieforsander <i>P. C. Gjelstrup</i>	3
DA ODDESUNDBROEN BLEV DANSK IGEN Af <i>Harald Berg</i> (23).....	13
LÆ HIND HA FRÆJ Af <i>Steffen Steffensen</i> (23).....	17
TO ARTIKLER Af <i>Andreas Madsen</i> (97).....	19
50 ÅR EFTER Af <i>J. P. Christensen</i> (04).....	25
I GODE HÆNDER Af <i>Carl Jørgensen</i> (04).....	28
HUSKER DU I NISSUM Af <i>Mikael Nybo</i> (06).....	32
29ERNES 25 ÅRS JUBILÆUM Af <i>Martin Kristensen</i> (29).....	34
ÅRETS DIMITTENDER Ved <i>K. Mojsgaard</i> (24).....	36
AF ÅRETS DAGBOG Ved <i>J. Søndergaard Jacobsen</i> (06).....	39

ÅRET, DER SVANDT

Af seminarieforsander P. C. GJELSTRUP

1. ENDNU STØRRE SKRIDT END I FJOR

1954 har stået i tegnet af to altoverskyggende begivenheder, hvoraf den ene viser udefter, den anden indad mod seminariet selv. Det vil være naturligt at begynde årsberetningen med dem.

Den første, den udadventede, er, at *en ny seminarielov* er bragt i havn. Sejladsen gennem seminariekommision og offentlig debat var årelang; til gengæld gik slutspurten hurtigt, måske lovlig hurtigt; den tog kun nogle måneder. I januar forelagde undervisningsminister Jul. Bomholt sit lovforslag; i maj var loven

færdig fra folketinget, og 11. juni fik den kongens underskrift. — Lovens indhold er så velkendt i skolekredse, at der ingen grund er til noget referat i denne forbindelse; heller ikke en vurdering af lovens plus'er og minus'er skal jeg komme ind på, hvor fristende det end kunne være. Kun to ting vil jeg nævne, fordi de på en særlig måde berører Nr. Nissum seminarium: optagelseskravene og linjedelingen.

Som bekendt er *optagelseskravene* blevet skærpet til det punkt, at forberedelsen for en elev uden foreksamen må vare 15 måneder, hvorved man mener at kunne få tid til at honorere kravet om de nye fag ved prøven (fysik og eet sprog) samt udvidelse af matematikken. Følgen heraf vil blive, at seminarierne må indkalde »plovændene« til et forkursus fra febr. eller marts forud for det egentlige forberedelsesår. Dette er i flere henseender en uheldig ordning. Undervisningen kan kun klares ved at pålægge seminariernes lærere yderligere overtimer, tilmed i den travle eksamenstid; man kan jo ikke ansætte faste lærere blot for nogle måneders arbejde om året. Den samme vanskelighed vil vi i Nr. Nissum møde m. h. t. logi; man kan jo ikke indrette værelser blot for nogle måneders brug og må derfor placere forkursuseleverne, som man bedst kan — en kedelig start for dem. Endelig er denne brudstykkeordning meget besværlig for de elever, det her gælder; den er en spærrebom, som der hører megen målbevidsthed til at forcere. Indenfor lærerkollegiet på Nr. Nissum seminarium er det den almindelige opfattelse, som vi også i sin tid gav udtryk for, at man burde have gjort forberedelsen for ikke-eksamensfolkene toårig;

så var der blevet ro over arbejdet, og man ville have kunnet indrette sig med regulær lærerkraft og regulære boligforhold; det er også vor opfattelse, at »manden fra ploven« fuldt så let havde kunnet indstille sig på en sådan reel forberedelse som på den nuværende. Imidlertid, der plejer jo at være en vej frem gennem alting; det bliver der forhåbentlig også her, og navnlig må det håbes, at den danske lærerstand ikke under den nye lov skal miste det friske og modne element, der kommer til seminariet fra det praktiske liv — håndværk, landbrug osv. Det ville i sandhed være et blodtab for den danske skole; det føles vel ikke mindst ved Nr. Nissum seminarium, hvor den type af ungdom, talen her er om, altid har været så rigt repræsenteret og så højt skattet.

Det andet problem, den nye lov på en særlig måde stiller Nr. Nissum seminarium overfor, står i forbindelse med *linjedelingen*. Linjedelingen kan utvivlsomt, når blot den finder sit rette leje, blive en gevinst i læreruddannelsen; men den kan kun blive effektiv, hvis der er tilstrækkeligt mange elever at fordele på linjerne, m. a. o. hvis der opereres med dobbeltklasser. Det må slås kraftigt fast, at den nye lov regner med, at seminarierne skal være store. Det vil ikke længere være muligt, at hver enkelt lærer så nogenlunde underviser alle eleverne, og hvad specielt forstanderen angår, vil hans berøringsflade med eleverne som deres lærer blive meget begrænset; det kan vel heller ikke undgås, at eleverne vil komme til at kende hinanden mindre end hidtil.

At modvirke dette vil blive en vigtig fremtidsopgave både for elever og lærere på Nr. Nissum seminarium. Et vigtigt middel dertil vil det være, at så mange elever som muligt kan bo på seminariet, så det kollegieliv, der hidtil i så høj grad har præget stedet, må blive styrket. En anden vigtig ting er, at seminariet kan bevare sit særpræg og sin særlige elevtype; det ville ikke være godt, om eleverne blev som sammenbragte børn, der kom her, fordi der tilfældigvis var plads; ungdommen må *drages* mod stedet og komme frivilligt. Jeg tvivler derfor på, at f. eks. en studenterklasse vil være til stedets fordel; der er for få gymnasier i vort opland til at skabe en naturlig basis derfor.

Så meget om 11. juni loven! Lad os kaste et blik på årets store begivenhed indenfor vore egne mure, fuldførelsen af *det store byggeri*, som blev omtalt i sidste årsberetning. Det har været spændende at se den nye bygning rejse sig for vore øjne. 17. marts nedlagde bestyrelsens formand, provst Steffensen, grundstenen under henvisning til ordet ps. 127, v. 1: dersom Herren ikke bygger huset, arbejder bygningsmændene forgæves. I løbet af sommeren (det våde 1954!) skred værket frem, og for hver måned, der gik, trådte det mere og mere tydeligt frem, hvor smukt og praktisk det hele ville blive. Den egentlige indvielse trak ud, da der som altid var meget at ordne i den

Grundstensnedleggelse

sidste ende, men det kan dog vist gå an at datere huset til 1954, eftersom vi nåede at se ungdommen rykke ind og tage det i brug, inden året løb ud. Den faktiske indvielse skete gennem klassefesterne før jul; ved en kraftanstrengelse fra håndværkernes side nåedes det at få elevdagligstuen etc. så vidt færdig, at klasserne kunne holde deres fester dernede, og man hørte kun lovord om, hvor hjemligt alle befandt sig derved; det gav en forsmag på, hvor godt det ville blive snart at kunne tage hele bygningen i brug efter de for alle parter, især eleverne, så besværlige overgangsforhold, mens byggeriet stod på.

Men pengene? Hvor kom de fra? Om denne vigtige side af sagen kan fortælles, at seminariet ved Undervisningsministeriets velvilje og store bistand fik bevilget af Finansudvalget et afdragsfrit og uopsigeligt statslån til 4 % rente; lånet var på 195.000 kr., og ved hjælp af dette samt normalt kreditforeningslån blev den økonomiske side af sagen sikret. Forudsætningen for statslånet var, at seminariets fundats blev ændret, så ministeriet fremtidig skulle godkende køb, salg og pantsætning; heri ligger jo en indskrænkning i seminariets frihed, men alle indså, at den var uundgåelig, når man bad staten investere et stort beløb i virksomheden. Indtil statens penge kunne komme hjem, forstrakte Lærerstandens brandforsikring og Lemvig bank os med de nødvendige byggelån, hvad vi var meget taknemmelige for.

Endelig må, når talen er om den økonomiske side af byggeriet, en fin solstrålefortælling ikke glemmes. Nogen Danielsen viste sig ikke på scenen, men til gengæld optrådte hele elevkredsen i hans rolle ved

Kransebejsning

i forening med seminariets lærere at arrangere en stor *bortlodning* til fordel for montering af elevdagligstue, udsmykning af den nye bygning, styrkelse af orgelfonden etc. Ringkøbing og Thisted amtsråd gav tilladelse til offentligt salg af lodsedler. Gevinster blev skænket eller indkøbt på gunstige vilkår, således hovedgevinsten, en scooter fra firmaet Christensen & Bro, Lemvig. Det store slag stod i efterårsferien, hvor alle havde en større eller mindre bunke lodsedler med hjem; lige efter fandt nogle store ekspeditioner sted til strategiske punkter i de to amter; stemningen var hele tiden godt oppe, og inden salgsfristens udløb midt i november var der gjort rent bord på de 15.000 lodsedler, der havde indbragt lige så mange kroner. Nettoudbyttet blev 10.560,68 kr., et fint resultat og en stor opmuntring for dem, der havde med byggesagen at gøre. Om beløbets anvendelse og summens overrækkelse til bestyrelsen ved den nye bygnings indvielse vil næste årsberetning kunne fortælle; men allerede nu må det siges, at den komité, der var nedsat af elever og lærere til at forestå bortlodningen, havde en meget taknemmelig opgave og fik et meget fornøjeligt samarbejde.

Kapitlet om årets store skridt er imidlertid ikke sluttet endnu; en efterskrift må til. Allerede mens det nye hus var ved at rejse sig, kom nye og endnu større byggeplaner på dagsordenen. Fra tidligere tider arvede 1954 *gymnastiksalsproblemet*; dertil kom nu med den nye lov udsigten til flere klassesdublinger og som følge deraf et *større behov af elevværelser*. Tidligt på året tog bestyrelsen disse spørgsmål op og overdrog arkitekt Hempel, Lemvig, at fortsætte sit arbejde på semi-

narier ved at fremkomme med skitser til to nye gymnastiksale og en kollegiebygning med plads til ca. 45 elever og to eller tre gode lærerboliger. Disse tre store bygninger skulle placeres således, at de dannede som en trefløjet gård, der åbnede sig ind mod de gamle elevbygninger; den ene gymnastiksal på den nuværendes plads langs vejen, den anden i vinkel hermed ind i elevhaven, og kollegiebygningen som en tredje, frit beliggende fløj, omtrent parallel med nuværende gymnastiksal, alt i alt et stateligt anlæg, der vil kunne bringe plan i den nuværende babyloniske forvirring. For over et halvt år siden er disse planer gået ind til Undervisningsministeriet og Boligministeriet med andragende om statslån; de har fået en gunstig modtagelse og er f. t. til den såkaldte tekniske behandling. En streg i regningen er unægtelig valutakrisen, der har sat ind efter disse planers opkomst; der er dog et lille håb om, at en første etape, og det må blive kollegiebygningen som det mest presserende, kan komme i gang som vinterbyggeri fra det kommende efterår.

Ja, det er dristige planer, talen her er om; men det er jo simpelthen forholdene, der tvinger dem ind på os, og så må vi håbe, at forholdene også vil vise vej til den rette løsning.

2. FRA DET LØBENDE ARBEJDE

Forsøgsundervisningen er endnu ikke helt afgået ved døden, idet der har været eksamen i dansk stil efter III klasse; forløbet var meget tilfredsstillende, mere end ved afslutningen efter II klasse.

Kommunelærer Therkildsen fra Statens filmscentral har som sædvanlig givet IV klasse *instruktionskursus i behandlingen af filmsapparater*, denne gang tonefilm; III klasse har haft *bibliotekskursus* på Lemvig Centralbibliotek (frk. K. Lorentzen og bibliotekar Friis), og de to II klasser har været på *lejrskole i Brædstrup* med lærer Koch som leder. 1. nov. startede III kl. på sine *tre måneders vikartjeneste*.

Der næst *eksamen*. Der blev dimitteret 36 elever, et aneligt tal og dog kun en dråbe i læremangelens store hav. Om få år vil der jo ikke kunne gives nogen meddelelse om slutresultatet af dimissionen; lad os derfor bruge lejligheden, mens den er der, og notere det smukke resultat: 1 ug ÷, 7 mg +, 17 mg, 8 mg ÷ og 3 g +. 1. del gik tilsvarende Til optagelsesprøve var anmeldt 43, hvoraf de 36 bestod. Af dem blev optaget i I klasse 31 og desuden 6 realister uden prøve. Klassen blev på den måde for stor, men vi trøstede os med, at det forhåbentlig var sidste gang, vi var i denne situation, da der vel fremtidig kunne regnes med dobbeltklasser.

Elvertallet var ved kalenderårets slutning:

IV kl.	20 mandl.	+	15 kv.	=	35	
III	23	—	14	=	37	
II	30	—	30	=	60	(NB. To klasser).
I	20	—	17	=	37	

Desuden i forberedelsesklassen 43, hvorefter det samlede tal ved udgangen af 1954 beløb sig til 212, godt og vel som året forud.

Elevunderstøttelsen lå ganske som året før. Til de fem seminarieklasser (idet II var dubleret) blev der uddelt 75.650 kr., deraf til nedbringelse af undervisningspenge 22.100 kr. Af 151 ansøgere kunne de 141 tages i betragtning. Forberedelsesklassen 1954—55 fik tilsvarende 9065 kr. i statsunderstøttelse.

Også andre understøttelser må nævnes; således fik 2 elever hver 200 kr. af Gerickes legat, og af Dansk studiefond blev der ydet 8 elever billige studielån på ialt 8.600 kr. Endelig er der seminariets egne legater, der blev uddelt med følgende beløb:

Pastor Ad. L. Hansen og hustrus sølvbryllupslegat	2 port. à	76.20 kr.
Cand. theol. N. Strøms mindelegat	1 —	90.00 kr.
Jubilæumslegatet af 1942	2 —	à 110.00 kr.
Købmand Harald Refsgårds mindelegat	1 —	à 280.00 kr.

3. FOREDRAG, KONCERTER, FESTER, STÆVNER ETC.

Foredragsforeningen, KFUM og K og missionskredsen har som sædvanlig arrangeret en lang række aftener. Her er listen:

- Pastor Villads Christensen: Søren Kirkegård.
- Magister Emil Frederiksen: Johannes Jørgensen.
- Professor Møller Kristensen: Moderne danske dramatikere.
- Film over Ravenna-mosaikerne v. kommunelærer H. Therkildsen.
- Koncert v. Alborg byorkester.
- Kaptajn Jacobsen, Folk og værn: Det danske folks stilling til forsvaret.
- Skoleinspektør Juhler, Farum: Børn og kristendom.
- Pastor Rud. Møller, tidl. Necochea: Den danske kirke i Argentina.
- Sceneinstruktør Markvart: Raskolnikow.
- Professor P. G. Lindhardt: Stat og kirke i Rusland efter 1917.
- Koncert ved violinisten Wandy Tworek.
- Spejdermøde v. maskininspektør Jens Grane.
- Adjunkt Sandfeld, Struer: Kaj Munk aften.
- Forfatteren Martin A. Hansen: Versekunst og prosa.
- Missionær frk. Wachter: Missionen i Indien.
- Dr. phil. Gustav Albeck: Nis Petersen.
- Forfatteren Broby Johansen: Nutidskunst.
- Koncert v. Lemvig amatørorkester.
- Sekretær Engskov: Missionens skæbnetime i Afrika.
- Redaktør Rütting: Tyskland i dag bag kulisserne.
- Højskolelærer Lindskov Rasmussen: Glimt af fagenes mosaik.
- Professor S. Werner: Atomenergiens anvendelse til fredelige formål.
- Filmen Danmarks oldtid.

Til alle disse aftener slutter sig en række større fester. I spidsen, både i henseende til tid og rang, lå *eleverfesten*, som blev afholdt fredag 26. februar. Som sædvanlig var det III klasse, der bar denne fest, med Erl. Habekost som komitéens formand. Efter en musikalsk optakt under lærer Ringgårds ledelse fulgte programmets hovedpunkt, opførelsen af Henrik Ibsens »Vildanden« — et dristigt valg; men

som så tit viste det sig også her, at dristighed belønnes; som aftenen før, da stykket ved en slags generalprøve var fremført offentligt, greb det alle ved sin alvor og ved den alvor og dygtighed, hvormed det blev udført. Videre var der musik og sang, festtale ved lærer Christensen, oplæsning ved lærer Hejbøl og tilsidst andagt ved frk. Olander, III kl. Heller ikke instruktøren, den altid populære »onkel Henry«, må glemmes.

Forårets *krystalige seminariststævne for de nordjyske seminarier* blev afholdt på Nr. Nissum i weekend'en 13.—14. marts under ledelse af sognepræst Jørgen Rasmussen, Sønderborg. Tilslutningen var større end nogensinde, ca. 370 ved kaffebordene, deraf 170 tilrejsende. Stævnets tre vigtigste begivenheder var socialrådgiver, frk. Skovgård-Petersens og adjunkt Jørgen Rasmussens foredrag, henholdsvis om »Kristendom og psykologi« og »Tre franske forfattere om det 20. århundredes blødende Europa«, hvortil som det tredje kom den festlige højmesse i den overfyldte Nr. Nissum kirke med prædiken ved pastor Nielsen. Det var et lødigt og værdifuldt stævne, som det var en berigelse at være vært for.

9. og 10. april afholdtes den traditionelle og vellykkede *forårs-koncert* under lærer Ringgårds direktion. Skulle et enkelt punkt fremhæves som det, man især husker aftenen på, måtte det vist blive Vagn Holmboes kraftfulde »Århundredstjernen«.

Til de festlige begivenheder kan man også regne *lektorudvekslingen* omkring 1. maj, hvor vi havde et 14 dages besøg af lektor Seth Gustafson, Härnösand, mens lærer Hansen samtidig gæstede Härnösand seminarium. De to lektorer gav hver især en præsentation af deres lands kultur, litteratur og skole, og de fandt begge, at den nordsvenske og den vestjyske ungdom var så nær beslægtede, at det faldt let at oprette kontakten; og hvad angår lektor Gustafson, gik han med sin levende, friske personlighed ind i danskernes hjerter med træsko på.

Ved skoleårets begyndelse (26. aug.—6. sept.) havde III klasse en *prægtig rejse til Østrig* under ledelse af lærer Koch. Rejsen foregik i en af Statsbanernes store, nye busser med driftsleder Christensen som deltager; han erhvervede sig ved denne lejlighed ærestitlen som klassens onkel. Turen gik over Goslar og Rothenburg til Salzburg med hjemrejse langs Rhinen. Nord for Bodensøen besøgte deltagerne Grete Dambak (47), der er gift med en revisor i nærheden af Kempen; her klang den nissumske nationalsang dybt inde i Europas midte, en oplevelse, der vil huskes af alle parter.

September bragte to sportsbegivenheder, først deltagelse i den *nordjyske seminarieturnering* i Silkeborg, hvor fornøjelsen var stor, men laurbærrene beskedne for nissumitterne, og dernæst den hjemlige *sportsdag* 28. september, en af årets friskeste festdage, ikke mindst, når den som denne gang blev begunstiget af sol og sommer; dagen

Øverst: Fra lejrskolen, II kl. I midten: Ligeledes fra II kl.s lejrskole. Nederst: III sem. overgiver sig til søvebanen i Hallein (v. Salzburg) på vej til turen gennem saltminerne

Øverst: «Den kolde krig» på Højelebar ved Innsbruck. I midten: Sem.s sportsdag.
Nederst: Sem.s KFUMs fører-spejdersgruppe på Sundbyerg-tur

sluttede som sædvanlig med præmieuddeling og kaffe i festsalen, en opmærksomhed fra bestyrelsen. Endelig årets sidste fest, *julefesten*, arrangeret af KFUM og K'ernes flittige hænder, ledet af E. Bækgård, IV kl., med tale af lærer A. C. Nielsen, Vinderup, altsammen i gymnastiksalen, og som afslutning kaffe i festsalen, skænket af bestyrelsen.

Af stævner er at nævne de gamle elevers *jubilæumsstævner* i sommerferien, 25 års, 40 års, ja endog 50 års samvær på seminariet, hvortil kan føjes en række egnsstævner, således Lemvigegnens nissumitstævne på Bovbjerg 1. juli.

4. DIVERSE

Lærer *Christensen* deltog på et legat fra tipsmidlerne i et kursus i Salzburg i sommerferien. Lærer *Koch* fik i årets løb to anstrengende og tidskrævende opgaver overdraget, idet han først blev valgt ind i sognerådet og senere af privatseminariernes lærere blev indvalgt i seminarieudvalget som deres repræsentant. Det var to vigtige hverv, i ganske særlig grad det sidste, hvor det gjaldt tilrettelæggelsen af seminariernes hele arbejdsplan under den nye lov.

To dødsfald i de gamle elevers kreds bør omtales her i årbogen. I maj døde fhv. førstelærer *J. Abildtrup*, kendt som lokalhistoriker og forfatter af flere bøger om de gudelige forsamlings mænd. Et smukt minde om ham har hans enke skænket seminariet: en ret betydelig samling oldsager fra egnen; i den forbindelse kan forøvrigt nævnes en anden gave af historisk interesse, nemlig en del arkivsager fra den i fjor afdøde forstander Janus Andreassen.

Også fhv. førstelærer *Præstholm*. Kvissel, bør mindes i årbogen for sin altid varme interesse for N.N.S. Mange vil mindes hans smukke tale ved 60 års festen 1952, og kort før sin død gjorde han sit gamle seminarium en værdifuld tjeneste ved at lægge sig i selen for, at vi kunne opnå det ovenfor omtalte lån i Lærerstandens brandforsikring.

Endelig vil jeg nævne, at to ufuldbårne fostre vistnok snart vil fødes til verden, den nye Nissumstat og 5. maj legatet. Legatet vokser sin støtte vækst, men det er ikke meningen, det skal træde i funktion, før kapitalen har nået en vis størrelse. Lærer Søndergård og overlærer Math. Christensen har på det nærmeste fuldført deres kæmpearbejde med den ny Nissumstat; bogen er gået i trykken, og glædeligvis er der tegnet så mange købere, at foretagendet kunne føres igennem.

Som jeg begyndte denne artikel med en vigtig begivenhed i den danske seminarieverden, vil jeg slutte den med en ikke mindre begivenhed i den danske kirke; jeg tænker på Den danske salmebogs sejrsgang over hele landet i det svundne år. I Nr. Nissum kirke blev bogen taget i brug 1. søndag i advent, på seminariet allerede efter efterårsferien. Gid den må bidrage til, at lovsangen må løfte sig med fornyet styrke og glæde hver gang, vi bryder arbejdet af for at samles til morgensang i den gule bygning!

DA ODDESUNDBROEN BLEV DANSK IGEN

Af HARALD BERG (23)

Det var en strålende majmorgen af den slags, man tænker på, når man siger *maj*, men som der alligevel ikke er ret mange af. Denne søndag morgen var som en pinsemorgen, når den er, som den skal være. Endda det kun var 15. maj, var græsset langt, og køerne ude.

På alle landeveje fra Struer, Lemvig og Thisted var der fra tidlig morgen livlig trafik mod Oddesund. På hovedvej nr. 11 var de sidste 6—7 km på begge sider af sundet een glidende strøm af biler, cykler og enkelte hestekøretøjer. I fem år var der blevet bygget på broen

fra odde til odde. I dag, den 15. maj 1938, var broen færdig, der satte Thyland i fast forbindelse med Harsyssel. Fra Nissum bakker og fra Toftum bjerge, fra Søndbjerg og fra Hjerm og Handbjerg sås broens linie og de søvglinsende buer over vandet. Det var en forandring i landskabets linier. Men man følte, at her var skabt noget, der faldt godt sammen med naturen, den natur, som vi mennesker nu engang er nødt til at forstyrre.

Det var igen en forårsdag, mildt, men luften var tåget og tung. Oppe fra den disede luft lød en uafbrudt brummen og durren. Det var den 9. april 1940. Tunge bombemaskiner og overfyldte transportmaskiner hastede mod nord. Danmark var rullet ned af den tyske krigsmaskines damptrømler, og Norges fjelde ville den nu også køre hen over. Først den 10. april rullede fjendens køretøjer over broen. Ostruten over Ålborg var den vigtigste, og der havde man sat alt ind først.

Nogen tid efter blev der liv og røre ved den unge bro, som da den blev bygget. Tyskerne talte om invasion, og det var de allieredes invasion, de tænkte på. De begyndte at bygge store fæstningsanlæg. Meter-tykkede betonbunkers og svære, halvt underjordiske kanonstillinger blev opførte. Overalt var der travl virksomhed med cement, grus og jern.

Luksuriøse entreprenørhuse og andre små træhuse skød op som paddehatte i september. Der var ved at blive en hel by, hvor der før kun havde ligget nogle få huse.

Da oplevede Oddesundbroen for tredje gang en forunderlig forårsdag. Den 5. maj 1945 var det igen en strålende sommermorgen. Dagen før havde det regnet. Om morgenen drev lette skyer. Men inden middag skinnede majsolen ned over smeldende flag og et folk, der var næsten forstummet af glæde. Tyskerne havde kapituleret. Fra alle byer og sogne myldrede frihedskæmperne frem. Hvor havde de været? Ingen vidste det. Men nu var de der.

For Oddesundbroen og fæstningsanlæggene dér var der lagt den plan, at fra Thy skulle Hvidbjerggruppen komme og overtage bevogtningen på nordsiden, og Struer distrikts 5. deling, der bestod af folk fra Nr. Nissum og Humlum, skulle overtage sydsiden.

Den 6. maj mødtes en bil fra Struer og en fra Nr. Nissum i Humlum for at køre ud og forhandle med kommandanten. På vejen undrede de sig over at høre stadig skydning og kraftige detonationer. Da de kørte ned mod broen, så de, at de tyske soldater skød ivrigt ud i fjorden med kanonerne. Nogle slæbte ammunition ned til vandet, og her stod andre og slyngede med hænderne lange blanke granater ud i fjorden. De havde set så længe på det; nu skulle det futes af.

De to biler kørte uden standsning hen til det hus, hvor kommandanten var. Her forklarede man, at kommandoen var overgivet til en løjtnant Siegers; han var i øjeblikket ovre ved nogle bunkers på nordsiden.

Vi kørte over broen og ind imellem de bunkers, der var blevet peget på. Her kom nogle soldater med riflerne i hænderne hurtigt hen imod os og råbte, vi skulle standse. Løjtnanten kom frem bagved dem. Han var en lille spændstig mand med skarpe ansigtstræk og faste øjne. Der var ikke noget nervøst og ængsteligt over de øjne, sådan som vi i de dage havde set det ved andre tyske officerer. Vi forklarede, at vi ønskede at aftale med ham, at vi overtog vagten ved broen. »Hvorfor vil De det?« spurgte han barsk. Vi ville kontrollere færdslen over broen og hindre uvedkommende i at fjerne genstande fra stedet. Men nu fik vi klar besked. Med eder og bedyrelser fortalte han os, at *han* havde kommandoen over broen, og så længe han ikke havde fået klar ordre om overgivelse, kunne vi forlade os på, at han skulle holde den, både over for os og enhver anden. — Det var klart, at der var ikke noget at gøre i øjeblikket. Vi meddelte, at vi ville lade vore vagthold tage stilling nord og syd for broen uden for de befæstede stillinger.

Begge steder blev der i løbet af dagen lavet dækstillinger for maskingeværer. Nordholdet benyttede statsbanestationen som vagtlokale; sydholdet rykkede ind i de tomme entreprenørhuse. Ud på

aftenen blev der meldt til Nr. Nissum, at løjtnant Siegers nu var villig til at overgive broen. Vi kørte straks derhen, og da vi fra vagtholdet gik hen på broen, stod han der i mørket og ventede på os. Han hilste venligt og fortalte så ivrigt, at der var blevet meldt fra Lemvig, at de tyske marinere der havde gjort mytteri, og at et skib var sejlet ud og muligvis ville tvinge sig igennem broen. Alle om bord var fulde, og de ville måske skyde, når der blev nægtet gennemsejling. Han bad, om vi ikke ville give vore folk ordre til ikke at skyde, men sørge for at være i dækning. Skibet ville så blive beskudt med flakkanonerne om nødvendigt. Statsbanernes brovagt i maskinhuset ved broklappen skulle have besked om under ingen omstændigheder at lukke op.

Vi skyndte os tilbage til bilen for at køre over og give Thyholdet besked. Idet vognen startede, kom en underofficer, og løbende ved siden af bilen sagde han, at skibet var i sigte. Det var os umuligt at se noget, så vi troede ikke helt på det, men skyndte os dog over broen. Da vi kørte tilbage, blev der givet lyssignaler op til brovagten, og da vi gjorde holdt ved maskinhuset, så vi skibet komme ind mod broen. Brovagten var heldigvis af den rette slags. Rolig og koldblodig ordnede han broklappen og sagde, vi kunne være rolige. Nu gik han ned i det nederste hulrum; så kunne de skyde på broen over ham. Nu lå skibet lige for broklappen, ikke 200 m væk. Vi var et let mål, hvis de skulle komme i tanker om at give ild. Det var med en vis fart vi sprang fra maskinhuset og ind i bilen og kørte væk, ned syd for broen i dækning. Her lå vi sammen med vort vagthold en halv time og ventede. Men der skete ikke noget. Sejlturen havde afsvalet marinere, og de lod til at ville blive liggende rolig ved broen. — Senere erfarede vi, at det ud på natten lykkedes nogle soldater at komme om bord og arrestere kaptajnen.

Vi fik igen forhandling med løjtnant Siegers, og han bekræftede, at klokken otte næste morgen ville han være klar til afmarch, og vi kunne overtage det hele.

Der var ikke mere at gøre den nat. På hjemvejen fik vi i sektionens hovedkvarter i Struer lagt plan over, hvad der skulle gøres, når vi overtog broen. Der var jo kanoner, ammunition og mængder af andet krigsmateriel.

Næste morgen kl. 7 var vi igen ved broen. Småafdelinger nordfra, på march mod hjemlandet, begyndte at komme. De stedlige soldater havde travlt med at pakke sammen. Officerer eller underofficerer prøvede så ubemærket som muligt at komme hen til os og kom med de mærkeligste forespørgsler og tilbud. En ville give meget for en vogn, lige meget, hvordan den så ud, og uden heste; til sidst bød han 4000 kr. En forklarede højtideligt og underdanigt, at han egentlig ikke var tysker og bad om, at vi ville hjælpe ham med at få ophold i Danmark. Vi havde ondt af dem og svarede dem pænt, men sagde

også klart, at vi betragtede tyskerne som ordbrydere og røvere og kun ønskede at se dem forsvinde ud af landet.

Så stillede de op på vejen i kolonne. Løjtnanten kom hen til os. Vi bad om kort over minefelterne og en opgørelse over ammunition, og hvor den var. Kort over minefelterne ligger hos politimesteren i Hurup, svarede han. Et hold på 17 soldater blev tilbage et par dage og ville overgive os ammunitionsbeholdningen. Han havde ikke længere kommando over noget; vi kunne gøre, hvad vi ville. Med en let honnør trådte han tilbage, gav marchordre, og hele toget satte sig i bevægelse ad vejen mod Struer, enkelte trak cykler; ellers var alle til fods. — To dage senere hørte vi, at løjtnant Siegers, da han kom til Holstebro, rettede en revolver mod sig selv. Han ville ikke opleve afvæbningen ved grænsen. Det var nok rigtigt, som en af hans underordnede med ængstelse sagde til os, da vi første gang kørte ud på broen: Han er en rigtig Nazist.

Limfjordens bølger var så blå, som næsten kun de kan være. Lærkerne sang ude over markerne. Flag glimtede ude ved gårdene og oppe i Humlum by. På en flagstang ved broen hejsede vi et stort Danebrogsflag. Oddesundbroen var igen dansk.

Men i mange hundrede år vil man fra broen kunne pege på betonkolosser og bunkers og sige: Det var dengang, tyskerne var her.

LÆ HIND HA FRÆJ

Af STEFFEN STEFFENSEN (23)

De war rolle o æ sygstoww,
men æ næt war snæer forbi;
gammel Stine hun hâj sowwer
bæer en lille timesti.
— Jow, no hører hun, di kom treppend
en trej stökker o æ gäng;
no war åll æ row nok øwwer,
å no kom den daw så lång.

Di kjour aw mæ gammel Stine,
men hun fejjlt jo ingenting,
hun hâj bowe så jenn å fræjle,
klæer sæ sjel æ oer omkring.
Men en daw hâj en par kwonner
fåt en sygeplersk mæj,
de war groww, som di husejrer,
— å så mott hun jo a stæj!

De hjolp ett, te hun slu fræ sæ
heller klawwer hinne nøe.
De dutt ett, hun sårn war jenner,
hun ku liigfrem leg å døe.
— Å di sâj, te hygiejne
war der sårn nåj lettlet aw,
o æ syghus ku di pa's hind,
hun mott te'n i måån den daw!

Her hâj hun en seng mæ lagen,
men hun tøtt, den stu så løs,
å hun wandt hind gowwe dynner,
de war tit, hun loe å frøs.
— Ja, å så den ooven vinni,
hun war slet ett wånd te de.
A law hun war hjemm, da spiist hun,
lissom hun war sulten te.

Åk, di hâer djer væsen mæ er,
knap en tiim er hun i row,
— om hind âlder ku forlænges
mæ en mooner eller tow!
Di er âlld så gowwe ve hind,
â djer klæjer er så fiin,
men di ved jo ett, di wolder
gammel Stine sârn en piin!

Som hun wanter hinne kâmmar,
de ka gjør hind da så undt.
Å de grænd, te hun fæk mæ sæ,
hââj hun i en lille bundt.
Hun ka seje de hejle for sæ,
hwer en beller o æ vækk.
— om æ nætter ka hun lissom
høor, hurdan æ klokke ku pekk.

Di hâj sâj fârwal, æ nabos,
â så hjælpsom di hâj wat!
Ja, så hâj di âsse lower
â vær gowe ve hinne kat.
Bâer di wanner hinne blomster,
sârn di ett sku hejl go te!
— Der er møj, en gammel mennesk
sârn hâr hâej â row sæ ve!

De er strenng for jen, der længes,
de gjør undt en stâj der innd.
Der hâr rænd så manne toorer
ad en gammel rynker kinnd
Der er nåj, der alti trækker,
men de mō jo ett kom frem,
de ska kwæles i æ tæpper.
»Å, mi hjem, mi gammel hjem«

Di gjør ren der hjemm ve Stines,
lissâ snâer te hun war uur.
— Sârn nåj sōlle simpel rââgels,
potter, pinnd â gammel kluur!
Nâj blōw brænd som gammel skrammel
— folk fæk âsse lidt foræer,
men hwa sku di snâer gjør ve er?
— De war snâârer te beswæer!

Sku no Stine ta â kom sæ,
gik er jo wal knap så nem,
så sku di jo ha fortoeld hind,
hun sku o »De gamles hjem«.
— Men hun længes mod hind hjemmen:
Ska hun da ett snâer a stâj?
— — —

Blot hun blywwer skoont, den gammel,
sârn te hun ka døe i frâej!

TO ARTIKLER

Af ANDREAS MADSEN (97)

Andreas Madsen

To artikler i »Nissumske Årbøger« 1953 interesserede mig meget:

JANUS ANDREASSEN

Jeg traf ham første gang, da han blev optaget på seminariet. Han var tre år ældre end jeg; men jeg gik i en klasse, der lå højere end hans, og enhver, der ved, hvad det vil sige, vil kunne forstå, at muligheden for samvær således ville kunne finde sted. Vi blev gode venner og talte sammen både menneskeligt og fagligt. Han havde et sundt livssyn og var ikke uden lune. Han ytrede stundom, at han ikke

alene var vendelbo; men der skulle efter hans formening også flyde spansk blod i hans årer; mon ikke disse to ting var medvirkende til, at han kom til at leve et så alsidigt liv, som det kun forundes få at leve, og at han både i stor medgang såvel som til tider i kraftig modvind klarede alle skær.

Så skete det i og for sig mærkelige, at vi atter mødtes på skolens etårige gymnastik- og svømmekursus. Hvad Andreassen egentlig ville der, står mig ikke ganske klart; mon ikke det var hans store interesse for gymnastik, der lokkede ham til at ofre et år på denne uddannelse. For mig var sagen ganske lige til; jeg var på dette tidspunkt den »lykkelige« indehaver af et landsbyembede med reguleringssum 840 kr. og forpligtelse til at vikariere som kirkesanger. Den eneste karakter jeg så at sige fik forærende til lærereksamen var »kirkesang«. Jeg spadserede daglig en time med vor blinde sanglærer hr. Friis, og det lønnede sig; men jeg opdagede hurtigt, at kirkesang duede jeg ikke til, og så måtte jeg prøve nye baner for som den første »nissummit«, det mener jeg da, at »erobre« København.

Andreassen og jeg fortsatte vort bekendtskab og gode venskab. Dette årskursus var en mærkelig blanding af unge smukke københavnerinder, der ville være gymnastiklærerinder, studenter, højskole-

folk, lærere i embede, landmænd og andre; men vi levede et muntert og flittigt år sammen, og adskillige blev venner og kammerater for livet.

Her levede Janus Andreassen forresten et slags dobbeltliv, som han egentlig altid har gjort det. Til daglig deltog han i vort arbejde; men om søndagen holdt han omkring i byen børnegudstjeneste i kirker og missionshuse; han var egentlig hele livet den, han blev til sidst, præsten, der ønskede at forkynde Guds ord. Til daglig var han den jævne kammerat, der ikke forsøgte at gøre sig bemærket på nogen måde.

Men så skete der noget næsten sensationelt:

En dag siger Andreassen til mig: »Pastor Ad. L. Hansen kommer til København på besøg, han vil tale med mig, vil du med hen og hilse på ham!« Vi traf pastor Hansen på et missionshotel, hvor vi opfriskede gamle minder. Pastor Hansen så meget træt ud, og da det blev betonet mig, at nu skulle en privat samtale begynde, trak jeg mig tilbage.

Da jeg næste dag mødte Andreassen på kursus, havde han hvidt slips på; jeg smilte lidt i smug; thi hvidt slips til sportsarbejde, hvor man skiftede tøj ca. fem gange om dagen, var vel nok noget af det mest upraktiske, man kunne finde på; jeg turde dog ikke spørge om årsagen; men det var der andre, der turde. »Jo«, sagde Andreassen, »jeg er blevet seminarieforstander, og så mener jeg, det hører sig til. I. C. Christensen går jo også med hvidt slips.«

Nå, vi tog det meget roligt, og kammeratskabet fortsattes på lige fod; thi seminarieforstanderen forlod ikke sit kursus, det skulle fortsættes til eksamen om nogle måneder.

Anderledes var det med lærerne på kursuset; de havde egentlig ikke lagt synderlig mærke til Andreassen. De var professorer, rektorer, forstandere, læger, gymnastikdirektører osv.; nu havde de pludselig fået en samfundsmæssig ligemand blandt eleverne; de følte sig virkelig bærede, og sammen med alt andet, også personlig dygtighed og flid, indbragte dette et ug ÷ til eksamen. Andreassen var pludselig dagens mand, og adskillige af hans kammerater tilbød sig som medarbejdere ved hans seminarium.

Tænk nu også engang 70.000 kr., hvad var det ikke for penge; for øjeblikket duperer en sådan pengesum ikke mig; men det gjorde den den gang, da jeg altså havde og ikke havde 840 kr. om året. Den gang kostede en lærereksamen vel ca. 3000 kr. Min gode ven Janus Andreassen kunne for sine penge sætte over en snes elever, en almindelig seminarieklasse den gang, gratis ind i lærergeneringen.

Vi mødtes flere gange senere. En tid boede han her i byen og »tænkte« på præsteeksamen; jeg har også besøgt ham på seminariet, hvor han var en gæstfri og venlig vært; så skiltes vore veje; men jeg

fulgte hans færd; en tid var han kromand og foredragsholder i min hjemegn. Gik det op eller ned, orden skulle der være i alt; inden han rejste ud til foredrag, der jo godt kunne vare nogle dage, skrev han arbejdsplanen, hvorefter børnene skulle rette sig. En mærkelig mand, en prægtig mand, der tog eventuelle »lussinger« og æresbevisninger i om jeg så må sige den rækkefølge, de nu engang forekommer i livet; men intet kan kue den, som har villie og evne.

Han var den »ædle vendelbo« med spansk blod i årerne.

Jeg føler mig forvisset om, at de 19 år, han fik lov til at virke som præst, har været de mest ligevægtige og lykkelige år i hans liv; thi til den gerning stod hans hu, og til den var han født.

VINTERLÆRER

Her leverer E. Maarbjerg en fuldtræffer; må jeg også sætte et lille billede i rammen.

18 år gammel besluttede jeg, at jeg ville skaffe eller skabe mig en »boglig« stilling. Med 100 kr., eet hundrede, på lommen kom jeg på Staby Vinterlærerseminarium, hvor jeg var et år hos forstander Jeppesen, og hvor jeg opnåede en særdeles pæn eksamen og fik en anbefaling som en af skolens bedste elever.

Nogen tid før eksamen kom forstanderen til mig og sagde, at jeg kunne få en stilling et sted nede i Jylland; men jeg skulle først til en slags afhøring hos provsten i Borris; samme provst kunne være vanskelig og krævende, derfor turde han kun sende mig.

Jeg følte mig naturligvis smigret og syntes, det kunne være herligt med sådan en rejse og drog frimodigt af sted. Provsten modtog mig elskværdigt, og vi spiste middag sammen. Her fik jeg min første skuffelse, thi da vi elever på Staby vinterlærerseminarium måtte leve på spejdervis med egen madlavning, gik jeg jo ikke af vejen for en god provstemiddag, derfor skuffede frikadeller og vandgrød mig ikke så lidt; men skuffelsen blev større i provstens studereværelse, hvor jeg kom ud for en af de skrappeste eksaminationer i alt mellem himmel og jord, som jeg nogen sinde har været ude for; trods alt syntes jeg, at jeg klarede den ret godt; vi var ikke enige i alt, men dog i en del; jeg blev derfor nærmest fornærmet over, at jeg simpelt hen var »dumpet«. Provsten fulgte mig derefter hen hos sognerådsformanden, hvor jeg fik udbetalt mine rejseudgifter; men også den måde var jo en udsøgt fornærmelse; jeg husker endnu det »skæve« smil, der blev afleveret sammen med pengene.

Det var en »slagen« mand, der kom tilbage til Staby, og jeg nølede med at aflægge beretning til forstanderen; men hr. Jeppesen havde ligefrem siddet på udkik efter mig; thi han indfandt sig ret omgående på mit værelse og spurgte næsten forpustet: »Nå, hvordan gik det så?« »Jeg dumpede«, sagde jeg næsten grædefærdig. Jeg havde nu

ventet en ordentlig »skylle«; men hr. Jeppesen brast i en høj latter: »Det skal De ikke være ked af, Andreas Madsen; det er ikke Dem, der er dumpet, men mig. Den gode provst og jeg er højst ucnige i mange ting, og derfor generer han mig ved enhver lejlighed; alle de elever, jeg sender ned til prøve, dem »slår han ihjel«, derfor sendte jeg Dem; jeg troede, De kunne have »ordnet« ham. Nå, vi finder noget andet til Dem.«

Jeg fik et »embede« i det midterste sorteste Jylland og med løn af 165 kr. for vinteren; men selv om lønnen var højere end hos hr. Maarbjerg, var kosten til gengæld dyrere og vistnok dårligere, studekød var en daglig ret, og om aftenen spiste jeg boghvedegrød om kap med tjenestedrengen.

Lokaliteterne var også her stortue og alkove; men så havde jeg en ekstratjans, idet jeg hver lørdag aften og søndag formiddag var huslærer hos sognefogden i nabosognet; det var en mils vandring.

Denne vinter var et helt studium i menneskekundskab. Børnene voldte mig ingen vanskeligheder, forældrene heller ikke, de var endda meget interessante at studere; de var særprægede, enkelte var ret originale: en forsøgte således at lave sig en træcykel; mange slags religiøse eller politiske synspunkter var repræsenteret. Det værste var, at læreren i kirkebyen, som om sommeren var enelærer i hele sognet, om vinteren betragtede sig som en »selvlavet« skoleinspektør, der holdt opsyn med en fem-seks vinterlærere. Et af hans yndede foredragsemner om skolesager var: »Hvorledes kan en blind lede en blind? De falder begge i graven.« Jeg hilste »embedsmæssigt« på ham; men han var ikke venlig. Præsten var en ret dygtig moderne grundtvigianer; han og jeg var på god talefod; indtil han fik at vide, at jeg skulle på N. Nissum seminarium, derover blev han næsten hadefuld; min type hørte hjemme på Askov højskole. At jeg forklarede ham, at sognet der hjemme »havde sat mig på aktier« med N. Nissum som betingelse kunne ikke forandre hans mening.

Denne vinter gav mig to oplevelser, hvoraf den ene var kedelig og derfor kun lige skal nævnes. Hvordan og hvorledes det gik til, ved jeg ikke; men hver lørdag nat måtte jeg som huslærer i nabosognet overnatte i en slags »vandeseng«, og kort og godt, jeg opnåede derved en i hvert fald den gang ikke ualmindelig hudsygdom, der generede mig det meste af vinteren; der var fire mil til den nærmeste læge, og den unge lærer var genert.

Den anden oplevelse var næsten i stor stil:

En dag kom der besked: Alle sognets lærere og elever møder til provstevisitats i hovedskolen.

19 år gammel og til provstevisitats og navnlig med den forrige i erindring, det var næsten mere end spændende. Min vært og daglige tilsynsførende trøstede mig: »Du skal se, det går nok, Andreas Madsen,

du er jo ikke „helt tosset“.« Selv var han heller ikke tosset; han havde mange tillidsposter og var kendt viden om, dog ikke særlig som landmand. Han havde sin egen måde at overvære undervisningen på; ret ofte lagde jeg mærke til, at børnene uvilkårligt rettede blikket mod loftet, jo, rigtigt, der var »visitats«, loftet gyngede, og der var noget, der raslede. Der oppe lå kornet til tørring, og når det skulle vendes, kunne man jo samtidig lytte til, hvad der foregik og blev sagt nedeunder det tynde loft.

Så kom da dagen. Hans højærværdighed anbragte sig på katederet; præsten var fremmødt sammen med skolekommissionen, hvoriblandt min vært. Så var der læreren ved hovedskolen, der holdt sig blandt de store; mens vi fem-seks vinterlærere med vor lille stab dannede yderfløjene eller hjørnerne.

Provsten så sig værdigt om i kredsen, og jeg opdagede, hans øjne faldt på mig. Knald eller fald: — »Vil De tale med børnene om „fadervor“.«

Det kom som en bombe; jeg erindrede, at en af mine barndoms-lærere engang var gået helt istå på dette emne. På en eller anden måde havde jeg hjemme fra fået katekismen i lommen; den tog jeg nu frem for at være sikker på gangen i emnet, og så oplevede jeg et af mit livs største øjeblikke, idet jeg ganske naturligt talte om forholdet mellem forældre og børn, tillidsforholdet; man skulle være artig, adlyde og elske dem og ikke være bange for at bede dem om noget, og dette gjaldt jo i højere grad over for vor himmelske fader, der jo både var kærlig og god; men også kunne være streng; så fik jeg flettet ikke altfor mange skriftsteder passende ind i samtalen. Børnene fulgte mig naturligt og kvikt, forsamlingen lyttede, og vi var nærmest kede af, at provsten alt for tidlig sagde »tak«!

Hvordan mine kammerater klarede sig, husker jeg ikke; jeg var kun interesseret i hovedskolens lærer, og hans præstation var ikke flot. Han fik en geografisk opgave: »Norge og Sverige«. Det var altså før konfirmationsrejsernes tid, og børnene havde vist aldrig set de to lande, ikke engang på kortet, ikke engang de stående vittigheder kunne de klare. »Hvorfor kan Norge ikke sejle?« Kjølen opad. »Hvorfor kan Sverige ikke svømme?« Mistet finnerne.

Da jeg fulgtes hjemad med min vært, sagde han:

»Du er jo en hel teolog!« og det var en meget stor anerkendelse fra hans side.

Fra bekendte, selv langvejsfra, fik jeg tilsendt breve: »Vi har hørt, at din klasse var den bedste!«

Men sligt hævnnes; en lærers gerning er stundom en blandet fornøjelse. Der kom en forårseksamen.

For mine elever som huslærer var hovedskolelæreren efter eget ønske censor. I dansk stil havde disse fusket lidt med udsagnsordenes

flertal; jeg undlod at rette et par enkelte småfejl; jeg gjorde det med villie for at prøve, om censor ville kunne undgå dem; men han fandt alt ved grundigt eftersyn, og hver gang opløftede han et sejrshyl: »Ja, der kan man se, når blind leder blind!«

Da jeg fulgtes hjem med min vært, sagde han:

»Hvorfor havde du ikke rettet de to fejl, du kendte dem jo godt!«

»Rigtigt«, sagde jeg; »jeg kendte dem godt; men jeg var ikke sikker på, at censor vidste besked; men det gjorde han altså.«

Sognepræsten havde ikke i vinterens løb taget sig af nogen inspektion i min skole; men nu kom han til eksamen iført hele sin grundtvigske religionslære for at dupere de tilstedeværende med et længere foredrag. — »Har De lært børnene noget af det«, sagde han til mig. »Ja, vel hr. pastor! men stykkevis og knapt så godt som De!«

Jeg fik forøvrigt en udmærket anbefaling fra ham. —

Ja, således satte hr. Maarbjerg mine erindringer i sving, og må jeg sige, at hans glimrende beskrevne vejvandringer har jeg jo også oplevet, når jeg på to dage vandrede til fods fra N. Nisum til Horsens; men derom måske en anden gang.

50 ÅR EFTER

Minderne drager — og drager forbi

Af J. P. CHRISTENSEN (04)

Det er i denne måned 50 år, siden vi nissumdimittender fra 1904 forlod vort gamle seminarium, glade over at have overstået eksamenssliddet og med håbet om en lykkelig fremtid i den gerning, vi var uddannet til. For mit eget vedkommende følte jeg — også dengang — at mit farvel til seminariet tillige var et farvel til en tilværelse, som jeg samtidig for mig selv måtte indrømme havde haft stor betydning for mig — noget, som de mange år, der er gået siden, ikke har afsvækket. Tværtimod. Sandheden i det kendte ord: »Hvad ungdommer, gammel ej glemmer!« har bekræftet sig for mig. Afskeden med Nissum betød afslutningen på rige udviklingsår. Vi var kommet med opladte sind i modtagelige ungdomsår, var blevet præget af ånden omkring seminariet, præget af de forskellige lærerpersonligheder og af det hele milieu, som Nissumsamfundet var — måske nok af og til under nogen modstand, for vi ville selv vurdere og dømme om tingene. Naturligvis havde vi både det ene og det andet at kritisere — med eller uden fornuftig grund — af det, vi så og hørte. Alt menneskeligt er ufuldkomment. Vore lærere begik vel fejl, og det samme gjorde også vi, bl. a. den — forekommer det mig — at vi ikke alvorligt nok søgte at tænke os i den anden parts sted og derved kom til at dømme ud fra forkerte forudsætninger.

Men som helhed var det dog sådan — synes jeg — at når vi mødte med den rette indstilling og det åbne sind, så fik vi også indblik i sider af tilværelsen, indblik, som skabte glæde og gav uudslettelige indtryk.

Ind imellem de tørre og kedelige ting kunne der lukkes op for noget, der fik os til at føle erkendelsens og intuitionens glæde. Vi blev i stand til — hjulpet af vore lærere — at indføle os i tider og forhold og i historiske personers verden, som vi ikke før havde kunnet. Vi følte virkelig inspirationens magt over os — sådan følte jeg det selv, og jeg tror, vi mere eller mindre alle gjorde det samme.

Historiske sammenhænge gik op for os, og historiske personer fik liv, og ligesom dette var tilfældet i profanhistorien hos cand. Strøm, således også i kirkehistorien hos pastor Sørensen. Jeg mindes også det stærke indtryk, jeg lejlighedsvis fik af cand. Strøms oplæsning af og kommentarer til digterværker.

Også i fysikken hos Kirkegaard var der meget, der under hans rolige, klare og beherskede fremstilling bragte erkendelsens glæde. Og hvorfor ikke også nævne matematikken hos den stoute Gadegaard og den lige så samvittighedsfulde og hensynsfulde Hougaard, især når vi fik held til at klare vanskelige opgaver.

Eller psykologi og pædagogik hos den ihærdige og inspirerende Oscar Petersen såvel som hans meget værdifulde mønstertimer i praktik. Ja, ligeså hos den dygtige og, trods sin blindhed, fornøjelige musiklærer Sørensen (senere Grahn) også for mit vedkommende, skønt jeg slet ikke havde anlæg for faget. Og således kunne jeg blive ved.

Imidlertid var lærerne og timerne og fagene kun een side af seminariet. En anden betydelig side var kammeratskabet. Vi følte os som »Brødre af fælleslivet«, som vi undertiden sagde det (med en kirkehistorisk betegnelse). Hvad dette betød i et sluttet samfund som Nissumsamfundet, hvor vi også i fritiden var henvist til hinanden, ja, det forstår alle nissumitter.

Jeg har ofte i tankerne gjort mindevandring til det Nissum, der var skuepladsen for vor færd i ungdommens dage, og ikke mindst gør jeg det nu, efter at netop et halvt århundrede er forløbet siden da. Jeg gør det også, hvad angår den ydre ramme om dette samfunds fællesliv — den ramme, vi havde for øje hver dag, og som absolut ikke var uden betydning: det smukke landskab med dets bakker og dale og med fjorden dernede og kirken på bakkens top, alle disse veje og stier, som blev kære og kendte steder for os, og som vi kom til at holde af. Alt var det med til at kaste glans over årene her, med til at bringe hvile i sjælen og fylde sindet med længsler både under dagligliv og søndagsfærd.

Disse mindevandring er blevet så meget lettere ved, at en vandre-bog gennem alle disse år har cirkuleret mellem os fra 1904 og tillige med nogenlunde regelmæssige sammenkomster (gennemgående hvert 5. år) har knyttet et stærkt bånd imellem os.

— — Med mange slags følelser sidder vi nu tilbage efter et langt livs arbejde, hvor glæder, sorger og skuffelser har skiftet. Men hovedfølelsen for os alle — tror jeg — er taknemmelighed, også for årene i Nissum, den taknemmelighed, som er et lykkeligt livs forudsætning og bliver dets følge.

En gammel højskolemand, en af pionererne, den kendte forstander for Hindholm højskole, Christian Nielsen, sluttede engang (for ca. 80 år siden) et af sine foredrag med ordene:

»Så skal der dog måske findes nogle fulde aks i stubbene, hvor jeg groede, til glæde for fuglene og de fattige, nogle forglemmigejer og evighedsblomster til mine børn og dem, der har elsket mig.«

Ordene bærer sin tids præg, men menneskehjertet er ens til alle tider, selv om udtryksmåden skifter.

Vi har det samme håb for os — om at vort livs arbejde dog må have båret lidt frugt — som denne betydelige og varmhjertede skolemand havde for sit vedkommende i en åndelig rig tid i forrige århundrede.

Også vi tilhører med nogle for os betydningsfulde år forrige århundrede. Vi oplevede århundredskiftet i Nissum — nogle af os endda rent bogstaveligt, nemlig enkelte af os, der også tilbragte forberedelsesåret deroppe. Vi var nogle få præparander — langvejs fra — som fejrede julen 1900 på seminariet og i præstegården hos det prægtige præstepar og den kreds, der i højtiden samledes hos dem (Ad. L. Hansen var endnu dengang forstander). Jeg mindes også den betagende følelse, hvormed vi hørte seminariets klokke over Spartas dør i midnatsstunden ringe det nye århundrede ind.

Men tilbage til nutiden. — Når tankerne nu kredser om de svundne dage, bliver vi gang på gang mindet om, at vi bliver færre og færre om de fælles minder. Af vor flok på oprindeligt 26 er nu kun 13 tilbage. Det er naturligt, at vore tanker må dvæle ofte ved mindet om de mange, som ikke er mere, men som er gået forud for os.

I et af Mads Nielsens digte, som taler om gamle hjem og om de døde, siges så smukt og træffende det, som også vi tænker i forbindelse med vore afdøde lærere, vore kammerater og venner fra Nissum og deres hjem, og som vi mindes med tak og med glæde:

Der hviskes ved gård og ved hus, hvad er hændt,
en sang om en svunden verden,
hvor dagværk stille og skjult er sket.
Det suser, når skumringens stjerner står tændt,
om menneskers glemte færden
og sejre, som ingen har set.
Det hilser fra liv, der er levet,
vel oftest i skønhed og troskab og pligt.
Det gælder for liv som for digt:
Det bedste blev aldrig skrevet.

København i juli 1954.

I GODE HÆNDER

Af CARL JØRGENSEN (04)

Under 1904'ernes 50 års jubilæum på N. Nissum seminarium den 10.—12. juli 1954 fremdrog Carl Jørgensen, Thyregod, i forbindelse med en kort tale, som han efter programmet skulle yde, et par personlige minder om to af seminariets pionerer, cand. teol. Nikolaj Strøm og pastor Ad. L. Hansen, seminariets grundlægger. De fremførte træk kan muligt have interesse videre ud, hvorfor de gengives her efter udtog af manuskript.

— Jeg har i disse dage — sagde taleren bl. a. — kigget ind i et lille værelseovre på Teben, hvor jeg boede engang i min læsetid. Her mødte mig nogle minder om ikke blot tunge dage under svær sygdom, men også om to mænd, der kærligt og opofrende kom mig i møde i en trang tid. De kom hver på sin måde som Guds sendebud til mig, da jeg i dyb legemlig som åndelig svaghed var nær ved at segne.

Kort efter at have begyndt i II seminarieklasser kom jeg ind i en sygelig tilstand, men jeg ville ikke vedkende mig min svaghed. Jeg håbede stadig, at det kun var noget forbigående, det drejede sig om. Det var det imidlertid ikke. Kræfterne og energien forlod mig langsomt mer og mer. Jeg gik på klassen som sædvanligt og lod som ingenting. Men det blev værre og værre for mig at samle mig til arbejdet. Alt gik sløjt. Sådan slæbte tiden sig af sted til hen efter nytår. Da var det næsten forbi med kræfterne. Jeg havde trykken for brystet og stærke smerter i højre side. Dog, jeg kunne ikke opgive. Jeg var fattig og havde intet hjem, jeg kunne ligge til byrde. Jeg søgte at stramme mig op og stimulere det svage håb.

Men nu var der også andre, der var blevet klar over min situation.

En dag kom en god kammerat ind til mig og sagde, at han gerne ville have mig med på en tur til Lemvig. Da jeg tøvede med svaret, fortsatte han: »Du skal til lægen, du kan ikke blive ved at gå sådan.«

»Jeg kan ikke«, sagde jeg.

»Jo, når jeg hjælper dig, går det nok.«

Jeg forstod hans kærlige hensigt og indvilgede.

Så gik turen til Lemvig. At køre var dengang at regne for en luksus, som man ikke i almindelighed kunne tillade sig. Skulle det være, arrangerede man sig med en eller anden nissumsk bonde, der så stillede en »stiv« vogn til rådighed.

Vi måtte nøjes med apostlenes heste!

Let var farten ikke; der lå et jævnt lag glitrende frostsne hele vejen, og en isnende vind strøg ind ude fra fjorden.

Omsider nåede vi dog målet.

Dr. Andersen undersøgte mig omhyggeligt og rystede alt imens på hovedet.

»Hvordan er De kommen herind til byen?« spurgte han noget skeptisk.

»Til fods«, svarede jeg lavmælt.

»Nå«, sagde han, »men nu må De tage en vogn hjem til seminariet! Der er grænser for, hvad man kan byde sig selv, og dette er ingen spøg. De har pådraget Dem en slem lungehindebetændelse og har høj feber. Når De kommer hjem, må De straks gå i seng og berede Dem på at blive der for længere tid.«

Jeg nikkede — og tænkte mit ved dette bestemte påbud.

Efter at have været ved lægen og på apoteket havde jeg ingen penge at leje vogn for, og min kammerat heller ikke. Han stak atter sin arm under min og hankede op i mig, og så gik det hjemad til Nissum. Jeg var dødtæt, da vi nåede hjem, og det smertede stærkt i siden, så det faldt mig let at følge lægens påbud om at gå i seng.

Men, hvad nu? — Det var ikke dengang så let at blive indlagt på sygehus, hvis ikke man var smittefarlig eller skulle opereres. Jeg kunne jo heller ikke klare mig selv her på stedet under disse omstændigheder, og rejse hjem til den fjerne fødeø lod sig heller ikke gøre. Det så mørkt ud, men da nøden var størst, var hjælpen nærmest.

Få øjeblikke efter hjemkomsten fra lægen var kandidat Strøm blevet underrettet om min tilstand og kom straks op til mig. Han frittede mig ud for at få klaring på alt. Jeg var dybt nede; men han lod mig på sin kærligt deltagende måde forstå, at jeg ikke ville blive overladt til mig selv og mine vanskeligheder.

Næste dag kom han igen op til mig, og da havde han dr. Andersen med. Strøm ville selv af lægen have besked om min sygdom og om, hvad der kunne gøres for mig. Da jeg påny var blevet undersøgt, sagde lægen til mig: »Ja, det er jo ikke godt; men det går nok lidt endnu. Men læsningen må De opgive; det vil der ikke blive kræfter nok til.« Han vendte sig derefter til cand. Strøm for at give ham besked.

Mens de to mænd stod med ryggen til mig og talte næsten hviskende sammen, hørte jeg lægen sige: »Dette kan han ikke stå igennem, han er for langt nede. Kræfterne vil snart være udtømte; men

vi kan jo lette det lidt for ham.« De troede ikke, jeg kunne høre, hvad der blev sagt. Men jeg havde altså nu hørt min dødsdom. Det var svært at tage imod den. Jeg var dybt nedslået. Jeg var jo ung og elskede livet og higede mod fremtiden. Den tale om at opgive og dø var mig for hård.

Jeg gjorde som hin syge konge i Juda, der gennem profeten Esajas fik det bud fra Herren, at han skulle berede sit hus og dø. Han vendte sig om mod væggen og bad Gud lægge et åremål til hans liv. Hans bøn blev jo hørt, og jeg håbede på det samme for mit vedkommende. — Gud lod mig falde i gode hænder, og disse hænder var kandidat Strøms. Han tog sig af mig som en kærlig fader. Hver morgen, før han gik til sine timer på seminariet, kom han op til mig for at anbringe det beordrede varme omslag. Selv medbragte han vand og omslagsstykker. Det gentog sig til nøjagtig tid tre gange om dagen uge efter uge. Han sørgede også for, at jeg fik den ordinerede medicin til de rette tider, og han skaffede mig den mad, jeg efter lægens forskrift skulle have, ja, mere end det: Han købte for egen regning æg, maltøl, fløde og andre nærende fødemidler hjem til mig. Jeg skulle intet nævne om ulejlighed eller spørge om udgifter og lign. Det ville han intet høre om. Han ville sørge for mig, så længe jeg var syg og ikke kunne hjælpes på anden måde, sagde han.

Månederne skiftede. Lidt efter lidt gik det fremad med kræfterne. Kandidat Strøms kærlige omsorg og trofaste pleje gennem vinteren havde gjort underværker. Da foråret kom, var jeg så rask, at jeg kunne forlade seminariet og overgives i andre gode hænder. Efter sommerferien kunne jeg igen begynde i II klasse, men helt rask blev jeg dog ikke før en tid efter min afgang fra seminariet. Den skrappe medicin havde svækket hjertet i væsentlig grad. —

Min beundring for det uselviske og kærlige sindelag, som cand. Strøm havde udvist over for mig, blev ikke mindre ved, at jeg siden af andre erfarede, at sådan havde han taget sig af flere unge, der var kommen i en lignende situation.

En anden, som jeg i den nævnte sygdomsperiode på særlig måde lærte at kende, var pastor Ad. L. Hansen. Han var en mand, der havde mange jern i ilden og havde sin tid fuldt optaget. Nu havde han på den tid afhændet skolerne, men han arbejdede stadig med nye planer. Den slags folk bliver ofte misforstået. Jeg havde godt nok hørt, at man sagde, at han forsømte sin præstegering for andre ting. Nogle hævdede, at han var missionspræst, andre, at han slet ikke var missionsk, men snarere grundtvigsk. Sagen var nok den, at skønt han var en helstøbt personlighed, så var han ikke netop støbt i den form, som alle kunne anerkende.

Få dage efter, at lægen havde fremsat de afgørende ord om min

tilstand, fik jeg besøg af pastor Hansen. Jeg tænkte straks, at det nok for ham som sognepræst bare drejede sig om et pligtbesøg, der kunne aflægges i et hastigt øjeblik. Jeg ventede da heller ikke, at han kunne være mig til synderlig hjælp. Hvordan skulle han have nogen virkelig forståelse af min stilling, som jeg nu lå i det. Jeg var jo tilsyneladende ikke blot slået ud for en tid, men slået ned for stedsse. Men hvor forundret blev jeg ikke, da jeg mærkede, at han til de mindste enkeltheder var klar over min tankegang og forstod alt det, der rørte sig i mit indre. Han satte sig ved min seng på den eneste stol, jeg ejede, og gav sig uendelig god tid. Og det blev ikke sentimental snak og letkøbte, fromme talemåder, han fremførte, men realiteter, der var velegnede til at underbygge et faldefærdigt mod og skabe frimodighed og give trøst under disse forhold, som de nu en gang var for mig. Jeg mærkede, at han virkelig havde sindelag til at bære med mig og række mig det, der kan bære i liv og død.

Det blev ikke ved dette ene besøg. Gang på gang sad pastor Hansen hos mig, og altid havde han god tid. Jeg har ofte undret mig over, at denne travle mand kunne afse så megen tid til en syg og fattig skoleelev, som der efter alt at dømme ikke var mere at stille op med. Her lærte jeg ham at kende som præst og sjælesørger. Jeg kan ikke tænke mig at diskutere med nogen om, hvorvidt han var missionsmand eller ikke. Jeg velsigner disse timer med pastor Hansen, da han med dyb forståelse og ægte missionssind sad hos mig og byggede for mig en bæredygtig bro højt op over alt det, der før eller senere skulle falde sammen.

Jeg vil tro, at mange, som har haft brug for pastor Hansen under svære kår, har gjort lignende erfaringer. De, der fører overfladisk kritik af mennesker og forhold, er jo som regel folk, der ikke har deres vurdering af andre underbygget af erfaring.

Det er en stor lykke at falde i gode hænder og i afgørende øjeblikke at møde mænd af den type, som her er nævnt. Og man vil forstå, hvilken værdi, det har haft for mig her under vort 50 års jubilæum at kigge ind i det lille elevværelse, der for mig rummer så betydningsfulde minder. Der er et og andet, jeg har måttet give afkald på i livet. Men når jeg ser tilbage og tænker på, at jeg i mer end 40 år fik lov at virke i skolens tjeneste, og alt imens stadig har haft den lykke at falde i gode hænder, så fyldes sindet med taknemlighed og glæde.

Det giver altid en velsignet tryghed at være genstand for menneskelig godhed og under livets omskiftelser at føle sig i gode hænder. Men den største livslykke er dog den stadig at vide sig i hans hænder, der siger: »Jeg vil aldrig slippe dig og aldrig forlade dig!«

Det øger taknemligheden for fortiden og giver grund til frimodighed over for fremtiden. —

Augustin Woldike

Mikael Nybo

HUSKER DU I NISSUM

Af MIKAEL NYBO (06)

Forfatteren til den hellske nationalsang, Woldike, 07 (død 1910), sang ved forårskoncerten 1906 solo „Husker du i høst“. Ca. 50 år efter udgiver en af hans venner, Mikael Nybo, 06, dette mindedigt på eget forlag. Red.

*Husker du i Nissum,
den yndige lille by,
banen slog sin vinge,
og dag var pragtfuld ny.
Sol over mark og vang
og jublende lærkesang
— sig mig, lille Karen,
hvad mente du da —*

*Husker du i Nissum,
den stille skoleby,
nat var yndig stille,
og dag var dejlig ny.
Bog på skolebord
og lærerens kloge ord
— sig mig, du min kammerat,
hvad tænkte du da —*

*Husker du i Nissum,
den herlige friluftsbym,
gymnastik og boldspil*

gar kræfter påny.
Glade friluftssport
og tiden alt for kort!
— sig mig, du min raske ven,
hvad tænkte du da —

Husker du i Nissum,
seminariet bød til fest,
alt var pragtfuld stemning,
og byen var vor gæst.
Waldike sang så smukt
om svalernes skønne flugt
— sig mig, lille Karen,
hvad mente du da —

Husker du i Nissum,
søndagens lyse smil
— søndag bringer hvile
i arbejdets il —
Højt toner kirkebus
med salme og orgelbrus
— sig mig, du min stille ven,
hvad tænkte du da —

Husker du i Nissum,
den yndige Limsfjordsby,
bimlen blaa sig hvælver,
og dag er altid ny.
Hjertebånd vil binde
og dage stille rinde
— sig mig du, mit hjertes ven,
hvad tænker du nu —

Husker du i Nissum,
når dagen gik på bæld.
— Dage stille rinde,
det går fra gry til kvæld —
Hjertebånd vil briste
og binde til det sidste
— sig mig, lille Karen,
hvad mener du nu —

25 års jubilærer, fot. ved »Sneglehuset«, Thyborøn

29'RNES 25 ÅRS JUBILÆUM

Af MARTIN KRISTENSEN (29)

Søndag d. 18. juli 1954 var det 25 år siden, 29rne blev dimitteret, og derfor blev vort stævne bestemt til den dag. Næsten alle deltagerne ankom om lørdagen til Nr. Nissum seminarium. En del af os havde ikke set hinanden i de 25 år, men der var dog ikke foregået større forandring med nogen, end vi kunne genkende hverandre.

Lørdag aften var vi hos forstanderen, der talte over emnet: Fra den grønne til den grånende lærer. Hos forstanderen var der lige så hyggeligt, som vi husker det fra gamle dage, og vi fik mange gode ord med derfra. Ved kaffebordet på »Borgen« holdt Hebsgaard en alvorlig og indtrængende andagt for os. Derefter sad vi længe på et værelse og drøftede mange problemer.

Søndag formiddag var vi i kirke. Om eftermiddagen havde vi en meget interessant udflugt til Thyborøn ledet af lærer A. Koch. Til den tur havde vi fint vejr, men ellers regnede det næsten ustandseligt under hele stævnet.

Søndag aften var den egentlige festaften. Vore seminarielærere var indbudt, og medens vi lod den ualmindeligt vel tillavede mad vederfares sin ret, delte vi alvor og gammen. Da Aage Larsen fik serveret den suppe, han blev snydt for for 25 år siden, nåede jubelen sit højdepunkt. Lærer Søndergaard Jacobsen holdt festtalen, hvorefter flere

havde ordet. Kr. Larsen og »Spire« havde fundet nogle af musiklærer Møllers sange frem, og de blev sunget flerstemmigt. Lærer Hansen sluttede med andagt. Bagefter hyggede vi os hos lærer Koch.

Da vi skiltes mandag formiddag, var det med glæde og vemod. Vi fandt hurtigt ud af, at kammeraterne på bunden var de samme som for 25 år siden. Derfor havde vi megen glæde af samværet. Men dagene gik alt for hurtigt. Vi var blevet »rystet sammen« på ny, også med lærerhustruene, og derfor var der vemod i afskeden.

Vi havde det godt sammen, men vi savnede mange.

ÅRETS DIMITTENDER

Ved K. MOISGAARD (24)

1. *Allfred Emil Aggerholm*, f. 2/3 1919 i Møllerup, Mors, Thisted amt; søn af boelsm. N. P. C. J. A. Fredsø. Hovedkarakter mg (6.79). Ansat i Nykøb. M.
2. *Knud Andersen*, f. 18/4 1928 i Vig, Holbæk amt; s. af smedem. R. T. A., Hedehusene. Hovedkar. mg (6.95). Ansat i Skjern. Gift med efternævnte.
3. *Ruth Andersen*, f. Larsen, f. 17/1 1933 i Tønder; datter af amtsstuefuldmægtig W. J. L. Randers. Hovedkar. mg (7.07). Realeks. Ansat i Skjern. Gift med forannævnte.
4. *Gerda Jensine Axelsen*, f. 1/3 1927 i Jetsmark, Hjørring amt; d. af husmand N. P. A. Hovedkar. mg (6.68). Ansat i Ikast.
5. *Viggo Bach*, f. 22/10 1926 i Hammerum, Ringk. amt; s. af indremissionær O. C. B. Hovedkar. mg (7.00). Ansat på Brovst realskole.
6. *Carl Rønn Christensen*, f. 21/2 1933 i Hygum, Ringk. amt; s. af gårdejer S. R. Chr., Hygum. Hovedkar. mg (6.95). Realeks. Soldat. Gift med Helen Bodil Jensen (—54).
7. *Edith Helene Christensen*, f. 3/7 1930 i Vemb, Ringk. amt; d. af købmand C. Chr., Kolding. Hovedkar. mg (6.84). Præliminæreks. Ansat i Vejen.
8. *Jens Rabbek Christensen*, f. 11/4 1925 i Albæk, Skjern, Ringk. amt; s. af gårdejer C. R. Chr. Hovedkar. mg× (7.23). Ansat i Skads. Gift med Inger Stenbæk Jensen.
9. *Vagn Evald Christensen*, f. 23/3 1931 i Fabjerg, Ringk. amt; s. af husmand C. Chr. Hovedkar. mg (6.79). Soldat.
10. *Aksel Christiansen*, f. 22/9 1923 i Nr. Nissum, Ringk. amt; s. af hus-ejer N. C. Chr. Hovedkar. mg÷ (6.35). Uddannelse som bygnings-snedker, Haslev håndværkerhøjskole. Ansat i Nykøbing, Mors.
11. *Ludwig Erik Georg Husberg*, f. 13/9 1930 i Kiel; s. af E. L. F. H., Rendsborg. Hovedkar. g× (5.97). Ansat v. dansk skole i Flensborg.
12. *Jutta Sofie Lauridsen*, f. Holm, f. 6/10 1932 i Resen, Ringk. amt; d. af forstelærer J. J. H. Hovedkar. mg÷ (6.29). Realeks. Ansat i Stenderup. Gift med Henry Thorup Lauridsen (—54).
13. *Henning Hoppe*, f. 26/3 1929 i Roum, Viborg amt; s. af husmand S. C. H. Hovedkar. mg (6.80). Ansat i Viborg.
14. *Gunbild Vita Jensen*, f. 18/8 1931 i Nr. Nissum, Ringk. amt; d. af husm. K. Th. J. Hovedkar. mg÷ (6.17). Ansat i Ørum.
15. *Helen Bodil Christensen*, f. Jensen, f. 17/3 1933 i Nørresundby; d. af skibsforer A. M. J. Hovedkar. mg (6.78). Ansat i Nørresundby. Gift med fornævnte Carl Rønn Chr. (—54).
16. *Ruth Elisabeth Jensen*, f. 9/2 1927 i Videbæk, Ringk. amt; d. af instal-lator M. J. Hovedkar. mg÷ (6.23). Ansat i Agger.

Forreste række fra venstre (siddende): Vinther Sørensen, Knud Andersen, Ruth Andersen, Magda Martinsen, Ruth Jensen, frk. Gjelstrup, forst. Gjelstrup, Erna Larsen, Gerda Axelsen, Lydia Jespersen, Anna Nielsen, Lilly Dybdal Madsen, Edith Christensen, Anna Marie Kring, Karen Piilgaard Nielsen, fru Moisgaard, lærer Moisgaard.

2. række: lærer Hejbøl m. frue, lærer M. P. Sørensen m. frue, lærer Christensen m. frue, Edna Nikolajsen, Karen Scriver, Jutta Holm, Henry Thorup Lauridsen, Vita Jensen, Tove Madsen, Jens Rosendal, Viggo Bach, Rahbek Christensen, fru Ringgaard, fru Koch, lærer Koch, frk. Ellen Larsen, fru Eriksen, lærer Eriksen, lærer Hansen, frk. Ellen Jensen, fru Nielsen, pastor Nielsen; bagved fru Elbech Hansen, lærer Elbech Hansen.

3. række: Vagn Christensen, Ib Petersen, Jens Ladekjær, Feldborg Nielsen, Ronn Christensen, Helen Jensen, Alfr. Aggerholm, Ludv. Hasberg, Ejner Riis, Bojer Sørensen, Aksel Christiansen, Kr. Østergaard, lærer Ringgaard, Henning Hoppe, fru Bjørnkjær, lærer Bjørnkjær, lærer Porup.

17. *Lydia Jensine Jespersen*, f. 13/9 1929 i Borbjerg, Ringk. amt; d. af gårdejer Th. J., Vinding, Hovedkar. mg (6,81). Ansat i Ikast.
18. *Anna Marie Krøng*, f. 21/6 1930 i Seest, Ribe amt; d. af gårdejer K. K. Hovedkar. mg× (7,17). Præliminæreks. Ansat i Herlev.
19. *Jens Ladekjær*, f. 16/4 1931 i Dejbjerg, Ringk. amt; s. af gårdejer A. L. Hovedkar. mg (7,11). Ansat i Haubro. Gift med Anna Marie Saaby.
20. *Erna Marie Larsen, f. Jensen*, f. 17/6 1931 i Nørager, Randers amt; d. af statshusm. P. K. J. Hovedkar. mg (6,68). Ansat i Lemvig. Gift med Svend Larsen (—52).
21. *Henry Thorup Lauridsen*, f. 24/4 1931 i Ansager, Ribe amt; s. af gårdejer K. L. Hovedkar. mg× (7,44). Ansat i Stenderup. Gift med førnævnte Jutta Sofie Holm (—54).
22. *Lilly Dybdal Madsen*, f. 2/5 1931 i Flade, Mors, Thisted amt; d. af arbejdsr. G. F. M., Sundby, Thy. Hovedkar. mg× (7,29). Handelsskoleeks. Ansat i Nykøbing, Mors.
23. *Tore Rigmor Madsen*, f. 9/5 1931 i Asp, Ringk. amt; d. af husmand P. O. M. Hovedkar. mg (6,71). Præliminæreks. Vikar i Hejnsvig.
24. *Magda Martinsen*, f. 11/3 1929 i Henne, Ribe amt; d. af gårdejer A. M. M. Hovedkar. mg (6,85). Ansat på Løgumkloster ungdomsskole.
25. *Anna Marie Nielsen*, f. 26/10 1925 i Nors, Thisted amt; d. af tømrer N. C. N. Hovedkar. mg× (7,22). Ansat i Agger.
26. Inga Nielsen, f. 12/11 1932 i Sevel, Ringk. amt; d. af gårdejer C. N. Hovedkar. mg÷ (6,36). Ansat i Odense.
27. *Karen Ragnbild Piilgaard Nielsen*, f. 9/6 1932 i Kastbjerg, Randers amt; d. af arbm. M. A. N. Hovedkar. mg (7,04). Præliminæreks. Ansat i Aarhus.
28. *Martin Feldborg Nielsen*, f. 22/5 1931 i Haunstrup, Ringk. amt; s. af gårdejer N. F. N. Hovedkar. g× (5,51). Soldat.
29. *Edna Dorota Nikolajsen*, f. 7/9 1931 i Sdr. Gording, Ribe amt; d. af gårdejer S. N. N., V. Nebel. Hovedkar. g× (5,81). Præliminæreks. Ansat i Aarhus.
30. *Åge Ib Petersen*, f. 20/6 1932 i Vesterø, Læsø; s. af mejeribestyrer M. J. P., Byrum. Hovedkar. mg÷ (6,53). Præliminæreks. Ansat i Struer. Gift med Anna Marie Mikkelsen.
31. *Ejner Kristen Riis*, f. 2/10 1929 i Møllerup, Mors, Thisted amt; s. af husmand K. A. R. Hovedkar. mg÷ (6,23). Ansat i Nibe.
32. *Jens Rosendal*, f. 17/5 1932 i Torslev, Hjørring amt; s. af gårdejer J. R. Hovedkar. mg× (7,23). Ansat i Brøndbyøster.
33. *Karen Scriver*, f. 22/10 1932 i Gribstrup, Aarhus amt; d. af lærer J. Å. K. Sc. (dim. —22). Hovedkar. mg (6,99). Ansat i Vejle.
34. *Hans Christian Bojer Sørensen*, f. 11/12 1929 i Egens, Randers amt; s. af uddeler S. C. M. S. Hovedkar. ug÷ (7,50). Præliminæreks. Ansat v. Allingåbro realskole.
35. *Hans Vinther Sørensen*, f. 16/10 1932 i Hejnsvig, Ribe amt; s. af husm. S. V. S., Vorbasse. Hovedkar. mg÷ (6,45). Præliminæreks. Soldat.
36. *Kristian Kirkebæk Østergaard*, f. 13/3 1927 i Aulum, Ringk. amt; s. af gårdejer J. P. Ø. Hovedkar. mg× (7,22).

AF ÅRETS DAGBOG

Ved J. SØNDERGAARD JACOBSEN (06)

Ansættelser

- 12 Chr. Winter, viceinsp. i Rødning.
21 Kathrine Jerritslev Hansen, f. Graversen, Asp i Liemb. i Søholt.
24 J. Faurholt Hansen, fl. i Vesterø, Læsø.
— M. Skadborg, fl. i Arnborg.
25 J. Sønderkær Larsen, fl. i Ø. Alling.
26 Axel Beck-Nielsen, ovl. i Tåstrup.
— Esther Nielsen, ovl. i Grindsted.
27 Alexander Lauridsen, enel. i Solsøhede ved Videbæk.
28 Evald Ruby, skoleinsp. i Holstebro.
— Axel Will. Olesen, fl. i Raunstrup.
29 Terkel Christensen, enel. i Ndr. Donnerup ved Give.
— Ejner Krogh, kml. i Ikast.
— E. St. Gade, ovl. i Thisted.
30 Johs. Greve, fl. i Freerslev ved Haslev.
— Hans Hansen, fl. i Nors stations-skole.
31 A. Ritmann, ovl. i Frederikshavn.
— Will. Pedersen, ovl. i Esbjerg.
32 Anders Christensen Ibov, kml. i Skjern.
— Jens E. Nørgaard, fl. i Lomborg ndr. skole.
35 Carl Overgaard Nielsen, enel. i Hassing på Thy.
— Mads Chr. Nielsen, fl. i Klitmøller.
36 Th. Dalgaard, fl. i Nørstoft ved Vinderup.
— J. Schjørring, kml. i Herning.
— Anna M. Torkildsen, f. Holm, ovl. i Næstved.
— Herluf E. Jensen, fl. i Vorgod.
40 Svend Aage Dalgaard, fl. i Mastrup. Djursland.
41 Margr. Christensen, li. ved Nr. Galten—Vissing skolevæsen.
— Inge Schriver, fast ansat i Aulum.
42 Kirstine Linderoth, fast ansat i Åbyhøj.
— K. K. Gausdal, kml. i Herfølge.
43 Kr. Toft Nielsen, l. i Mejrup ved Holstebro.
44 Svend-Aage Gade, ovl. i Vildbjerg.
— Erik Vork, kml. i Struer.
45 Gerda Kastberg Nielsen, ansat ved Vejle skolevæsen.
— Inga Wegeberg Olesen, kml. i Herning.
— Dagny Pedersen, f. Nørgaard, kmli. i Struer.
46 A. Møller Jensen, kml. i Glostrup.
47 P. Nabe Nielsen, kml. i Sindal.
— Svend Aage Nielsen, fl. i Ørslev ved Ringsted.
49 Ruth Meldgaard Andersen, kmli. i Ringkøbing.
— Svend E. Nielsen, kml. i Holstebro.
50 Aksel Ravn, l. i Lunderskov.
— Mads Kristiansen, l. i Ulbølle.
— Petra Lauridsen, kmli. i Herning.
— Ejner Madsen, fl. i Tapdrup ved Viborg.
51 Lydia Nielsen, f. Mørk, fast ansat i Bækmarksbro.
— Holger Christensen, enel. i Gåserpr. Vodskov.
— Verner Elbæk Hansen, fast ansat i Nr. Nissum.
— Hauman Schriver, fast ansat i Faster ved Skjern.
— Johs. Philipsen, fast ansat i Sønderborg.
— Jakob Hauge Nielsen, fast ansat i Viby.

- 52 A. V. Langer, tml. i Lemvig.
 — Ellen Kristiansen, li. i Ulbølle ved Svendborg.
 — Esther Goul Jensen, li. i Humlum.
 — P. Visby Sørensen, kml. i Thisted.
 — Bodil Gammelgaard Madsen, kmli. i Holstebro.
 — Eva Jæger, fast ansat i Lamborg.
 — Ejner Christiansen, kml. i Skjern.
 — Helga Medom Madsen, kmli. i Grindsted.
 — Henning Stensgaard og
 — Karen Elisabeth Stensgaard, fast ansat i Humlum.
 — Edith Mojsgaard, ansat på Frederiksberg.
 — Niels Kr. Knudsen, fast ansat i Thyborøn.
 — Svend Aage Madsen, asp. i Thyregod.
 — Katharina Ladekær Hansen, li. i Strandby ved Frederikshavn.
 — Henry Grove, fast ansat i Mammen.
 — B. Holmstrup, fast ansat i Struer.
 — M. Mørk, fast ansat i Attrup, Torslev sogn.
 — J. H. Jørgensen, fast ansat i Tojstrup.
- 53 Arne Nyrup, asp. i Vildbjerg.
 — Ellen M. Frandsen, kmli. i Ikast.

Bryllup

- 45 Gerda Kastberg Hinrichsen og tomterm. Johs. Vagn Nielsen (8/1).

- 46 Jacob Corydon-Petersen og Margit Kongsted (24/4).
 — Knud Erik Morsing og Inge Classen (9/10).
 49 Troels Kr. Møller og Sofie Ørum (16/10).
 51 Folmer Kaag og Kirsten Callesen (27/3).
 — Lydia Mørch og Janus Nielsen (14/4).
 — Jacob Hauge Nielsen og Gerda Rask (19/10).
 52 Katharina Ladekær Hansen og pastor Gammelgaard Poulsen.
 54 Jutta Holm og
 — Henry Thorup Lauridsen (7/8).
 — Age Ib Pedersen og Anna Marie Mikkelsen (26/7).

Dode

- 99 Niels Hald (4/6).
 00 Chr. Christensen (18/6).
 04 Søren Chr. Svendsen (2/6).
 05 Chr. Bech Jensen (3/7).
 06 J. J. Præstholm (26/4).
 06 fru P. O. Hansen
 — fru J. Christensen, f. Vintersbolle (10/10).
 — fru Rauff (2/12).
 07 J. Abildtrup (27/5).
 10 P. Ovesen Nygaard (6/2).
 — fru Sigrid Ovesen Nygaard — sept.
 12 Poul Moustgaard (13/6).
 — J. Vinther Sørensen (26/9).
 13 Theodor Sørensen (28/9).
 17 fru N. Nielsen.

1954

Hr overlærer P Rønn Christensen
Hasseltoften 20
Hellerup
74